

“S’ha d’acceptar que la voluntat majoritària dels bascos sigui respectada, sense límits però de manera consensuada”

Veterà coneixedor de la política basca com a antic líder del Partit Socialista d’Euskadi i vicelehendakari del Govern basc, Ramón Jáuregui (Sant Sebastià, 1948) és força escèptic davant el procés de pau, però creu que s’ha d’intentar.

Avui Ramón Jáuregui és diputat socialista per Àlaba i portaveu del PSOE a la comissió constitucional del Congrés espanyol. Partidari de reformar l’Estatut de Gernika, assegura que el dret d’autodeterminació no resol el problema i rebutja que els bascos s’ho juguin tot en una consulta popular, en un referèndum a cara i creu.

—L’anunci d’ETA de no atemptar contra els càrrecs electes del PP i el PSOE ens acosta a un procés de pau?

—Vivim encara una fase de tempteig; s’observen indicis d’una estratègia més política en la banda, de recerca d’una negociació final i de desenllaç a tot el que ha estat la seva història. Aquesta és la impressió que fa tot el que està succeint en els últims set o vuit mesos.

—Correspon ara a Zapatero fer un gest per generar una dinàmica de distensions encadenades del conflicte?

—El Govern ha dit el que havia de dir. Ha establert un format de la fi de la violència que es concreta en una oferta d’escoltar i de dialogar per a la reconducció humana i política de l’afer un cop es tingui constància de l’abandonament de la violència. El Govern no acceptarà una dialèctica de violència continguda com a escenari d’un diàleg. La condició exigida pel Parlament i per la democràcia espanyola és el cessament constatat de la violència.

—És compatible, en aquests moments, que ETA mantingui una violència de baixa intensitat?

—És previsible, però no és admissible. ETA situa el final en una dialèctica llarga en què l’amenaça de la violència o l’exercici més o menys contingut del terrorisme vagi paral·lel a la negociació.

Insisteixo: des d’un punt de vista democràtic la condició és la que és, i que no s’enganyi la banda en aquest escenari. La voluntat inequívoca per deixar les armes és la condició *sine qua non*. ETA està entrant en aquesta dinàmica, és la part positiva que s’observa aquests mesos. La part positiva és que ETA accepta, a poc a poc, aquesta exigència.

—El president del Senat, el també socialista Javier Rojo, pensa que l’últim cotxe bomba de Madrid entra en el guió, i vostè assegura que l’últim comunicat d’ETA forma part de la litúrgia processual. A què es refereix?

—ETA considera la sortida a través d’una dialèctica en la qual es van fent passos recíprocs. Segurament busca una negociació o unes garanties en un context en el qual pretén cobrar un preu polític per la fi de la violència. La democràcia pot ser generosa i pot obrir camins per a la resolució dels problemes, però solament pot fer-ho després de la victòria, amb la convicció que ningú no li fa xantatge. I en la lògica d’ETA encara, en la seva litúrgia, continua havent-hi una pretensió de negociació paral·lela a la violència, i això no és acceptable. Per això insisteixo que no és al Govern a qui correspon moure res, sinó, al contrari, el Govern ha estat qui ha fi-

xat l'escenari, les condicions. Ara la democràcia ha d'anar percebent, de mica en mica, la convicció que ETA definitivament abandona la violència, encara que ho faci a poc a poc, però, en tot cas, hem de tenir la convicció que l'abandó de la violència és irreversible, fins a la desaparició completa.

—**I en què es concretaria, aquesta generositat de què parla?**

—Hi ha tot un seguit de problemes humans per resoldre després de la fi de la violència. En qualsevol lloc del món un conflicte d'aquesta naturalesa genera ferides en la societat, compensacions necessàries, víctimes, problemes humans amb els interns... I aquest és el marc en què la democràcia, ja sense violència, ha de ser generosa per intentar tancar aquestes ferides, cercar la reconciliació, la superació de les tragèdies que la violència ha generat. En el vesant polític hi ha un marc per a la refle-

“La democràcia, ja sense violència, ha de ser generosa per intentar tancar les ferides i cercar la reconciliació”

xió entre nosaltres en el projecte de reforma estatutària.

Han passat tres coses importants en els darrers mesos: d'una banda, la derrota del pla Ibarretxe i la superació d'aquesta pretensió secessionista o sobiranista que ens plantejà el PNB. En segon lloc, unes eleccions que han recompost el Parlament i que configuraran una nova situació política en el Govern, i en tercer lloc, la mateixa política territorial del Govern espanyol, que està oferint a cada comunitat autònoma la possibilitat de reformar i d'aprofundir en l'autogovern mitjançant una revisió estatutària.

Tot plegat permet que, després de l'estiu i abans de Nadal, pugui començar una ponència parlamentària de revisió del marc estatutari. Aquesta és una oportunitat perquè també l'esquerra abertzale s'incorpori al marc democràtic. S'ha de reconèixer que hi ha un entorn electoral d'un 10 o 15% dels votants que se situa amb fermesa al voltant de les posicions de l'esquerra abertzale. Per tant, incorporar aquesta realitat al nostre marc polític és una aspiració de bona política, aquesta és l'oportunitat que ens volem donar amb aquesta po-

nència i amb aquesta reforma estatutària —que nosaltres veiem amb una gran ambició—, com una última i definitiva oportunitat perquè tots puguem viure en democràcia.

—**I si això falla, la sortida serà intentar la derrota policial de l'esquerra abertzale?**

—No. L'única sortida possible si això falla és continuar com fins ara. Si hi ha actes violents, hi haurà una persecució implacable, com ara, perquè els mecanismes repressius de la policia i de l'estat de dret continuaran actuant. Però encara diria més, el nostre ordenament jurídic, llei de partits inclosa, es manté perquè la condició *sine qua non* del joc polític de la democràcia és que no hi hagi violència paral·lela a la política. Sóc molt escèptic. De fet, les coses són molt difícils perquè els postulats són molt antagònics, però hi ha dues regles bàsiques sobre les quals es pot concebre

l'esperança. La primera és reconèixer que vivim en una societat plural que reclama una mena de democràcia consociativa, una democràcia en què els diferents sentiments identitaris puguin ser-hi tots representats, la qual cosa obliga a practicar una política de pacte sistemàtic. Una democràcia en la qual és necessari comptar amb tothom per prendre les decisions en allò que és fonamental. I la segona equació és que, en pau i en llibertat, en una situació d'igualtat per a tothom, sense perseguits, el que decidim els bascos en les nostres expressions democràtiques ha de conformar-se com a realitat politicojurídica.

S'ha d'acceptar que la voluntat majoritària dels bascos sigui respectada i ha de formar part de l'ordenament jurídic. Per tant, l'ordenament jurídic constitucional ha d'adaptar-se a aquesta voluntat.

—**Hi ha la possibilitat, doncs, que un Govern espanyol reconegui el dret d'autodeterminació als bascos?**

—No, jo no crec que aquesta sigui la solució. L'autodeterminació no és la solució, és el problema, és un ganivet que fractura la societat. Per contra, la con-

cepció dinàmica de la voluntat dels bascos expressada en una, en dues, en vint ocasions és la que conforma aspiracions i la que exigeix l'adaptació del marc jurídic i polític. Això no s'arregla perquè un dia votin 51 contra 49, sinó amb una democràcia consociativa dinàmica, sense límits (això sí), perquè accepta tots els horitzons, però que, respectant la llibertat de tots, la igualtat i la pau, conforma aspiracions juridicopolítiques que siguin àmpliament majoritàries. Aquestes són les que s'han de respectar, però d'una manera dinàmica i prèviament consensuades.

No nego el dret a decidir, però exigeixo que aquesta decisió es produeixi en pau i en llibertat, de manera dinàmica i entre tots. No hi ha una solució d'uns contra altres, ja que la basca és una societat de sentiments identitaris antagònics, i en aquest ventall identitari no hi ha una solució resoluciva votada en una sola ocasió, sinó que hi ha una conformació de majories que, mitjançant el vot democràtic, conforma aspiracions polítiques. Aquestes, això sí, s'han de respectar, però sempre que siguin conseqüència d'una majoria vertebradora d'aquesta realitat.

—**Tem que el Partit Popular i l'extrema dreta puguin boicotejar les expectatives de pau creades?**

—Si el PP no hi ajuda, aquest procés serà més difícil. Espero que la situació política permeti al PP i al PSOE, al Govern de Zapatero, recuperar les relacions amb Rajoy en la lluita per eradicar la violència. Aquesta és una qüestió que hem de fer junts, incloent-hi l'arc parlamentari, però sense excloure el partit principal de l'oposició, de la mateixa manera que tampoc no hem de permetre que se n'exclogui ell mateix, perquè això és el que ha fet fins ara el PP per un càlcul oportunista i deslleial. Tinc l'esperança que això pugui recuperar-se.

—**Un consell per a l'esquerra abertzale?**

—Valor i pragmatisme. Molta valentia per fer, d'una vegada, política renunciant al xantatge de la violència. I també, per descomptat, el pragmatisme que imposa la realitat. Aquestes són les dues peticions que jo li faria.

*Daniel Gómez Amat
Bilbao*